

Daniel, kapitola osmá, 1. část

Ladislav Hodač – www.tajemstvibible.cz

Stručný přehled obsahu osmé kapitoly knihy Daniel

Prorok Daniel se s námi na konci sedmé kapitoly rozloučil slovy: **Daniel 7:28** „Zde končí to slovo. Já, Daniel, jsem se velice zhrozil těch myšlenek, barva mé tváře se změnila, ale to slovo jsem uchoval ve svém srdci.“

Události popsané v sedmé kapitole jsou pro Boží lid tak závažné a mají tak dalekosáhlé důsledky pro všechny generace opravdu věřících lidí, že by měli s velkým respektem, možná až bázní a chvěním dále studovat kapitolu osmou a zbytek celé knihy, což není zrovna jednoduchý počin.

Pán Ježíš varuje své učedníky před falešnými proroky a učiteli. **Matouš 24:4** „Ježíš jim odpověděl: Dávejte pozor, aby vás někdo nesvedl“. A ve verši **11** je napsáno: „a povstane mnoho falešných proroků a svedou mnohé“. Je tedy nutné, abychom měli hlubokou znalost Písma a historie a byli ukotveni vpravdě, protože jinak nám hrozí, že budeme svedeni. To se týká obzvláště různých výkladů proroctví.

Knihy Daniel se skládá ze dvou částí. První část obsahuje kapitoly 1–6. Druhá část obsahuje kapitoly 7–12. Některé části proroctví, týkající se doby konce uvedené v 7–12 kapitole jsou zavřené 8:26 nebo zapečetěné 12:4. Všem nerozuměl ani sám pisatel Daniel, který vidění dostal a je zapsal.

Daniel 12:4 „A ty, Danieli, udržuj ta slova v tajnosti a **zapečet’ tuto knihu až do doby konce**. Mnozí budou procházet sem a tam a poznání se rozroste.“

Tento verš nám sděluje informaci, že v **době konce** budou mnozí lidé obzvláště studovat **proroctví** obsažené v sedmé až dvanácté kapitole a lépe je pochopí.

Osmá kapitola je rozdělena do dvou částí.

Nejprve máme popis samotné **vize**: to jsou verše 3–14. Pak následuje **vysvětlení** ve verších 15–26. V osmé kapitole máme také dva zdroje informací. Za první to, co Daniel viděl, tedy jeho vize popsaná ve verších 3–12. To se v hebrejštině nazývá **chazon**. Za druhé to, co slyšel, v rozhovoru dvou nebeských bytostí ve verších 13 a 14. To se v hebrejštině nazývá **mareh**. Jednoduše řečeno, máme informace z toho, co viděl – video, a z toho, co slyšel – audio. Ve verších 19–26 vysvětlil anděl Gabriel Danielovi celou vizi, kromě **proroctví o 2 300 večerech a jitrech**. To Daniel nepochopil.

Při studiu osmé kapitoly si můžeme všimnout, že na rozdíl od kapitol druhé a sedmé nezačíná Babylonskou říší ale Médo-Persií, přestože do pádu Babylonu zbývalo ještě přibližně 11 let. Důvod, proč tomu tak je, spočívá ve skutečnosti, že proroctví o **2 300 večerech a jitrech** z verše

14. začalo v době Médo-perské říše a ne v době Babylónského království. Kdyby v osmé kapitole byl symbol pro Babylon, mohli by se studenti prorockých knih domnívat, že počátek proctví o 2 300 večerech a jitrech je nutné hledat v době Babylonské říše.

Další rozdíl mezi sedmou a osmou kapitolou spočívá ve skutečnosti, že Babylon, Médo-Persie, Řecko a Řím byly v sedmé kapitole představeny symboly dravých šelem, zatímco v kapitole osmé, jak už jsme si řekli, Babylon chybí a Médo-Persie a Řecko jsou představeny domácími zvířaty – beranem a kozlem. Z perspektivy hebrejského uvažování bylo každému jasné, že **beran** byl používán jako obětní zvíře v každodenní chrámové bohoslužbě, zatímco **kozel** byl používán jako obětní zvíře v den smíření, který probíhal jednou do roka.

Leviticus 16:5 „Od izraelské obce Áron přijme dva kozly k oběti za hřích a jednoho berana k zápalné oběti“. Z toho vyplývá, že **téma osmé kapitoly bude pojednávat o svatyni** a tím tedy o plánu spasení. Během našeho studia zjistíme, že malý roh zruší každodenní bohoslužbu ve svatyni, která je reprezentována beranem, a za to ho bude Bůh soudit v den smíření, který je reprezentován kozlem.

Další rozdíl mezi sedmou a osmou kapitolou spočívá ve skutečnosti, že v sedmé kapitole jsou použity dva odlišné symboly pro pohanský a papežský Řím. Pohanský Řím je reprezentován **čtvrtou šelmou** a papežský Řím je reprezentován **malým rohem**, který vyrůstá z hlavy čtvrté šelmy. V osmé kapitole symbolizuje **malý roh** jak pohanský, tak i papežský Řím. Důvodem je, že naše pozornost má být zaměřena na **každodenní bohoslužbu** a **den smíření** ve svatyni. Kdyby byl použit symbol další šelmy, tak by bylo zaměření na svatyni nejasné.

Jiný rozdíl, který stojí za povšimnutí, je, že v kapitole 7. povstává **malý roh z pohanského Říma**, zatímco v kapitole 8. povstává **z jednoho ze čtyř řeckých rohů – království**. Tyto zdánlivé rozdíly vedly učence, kteří akceptovali jezuitský preteristický a futuristický výklad, k názoru, že malý roh v osmé kapitole nereprezentuje stejnou moc jako malý roh v kapitole sedmé. **Preteristé** věří, že malý roh v kapitole sedmé a osmé symbolizuje Antiocha IV. Epifana. **Fururisté** věří, že malý roh v kapitole sedmé reprezentuje Antikrista, který přijde těsně před druhým příchodem Ježíše Krista, znovu vybuduje jeruzalémský chrám za tři a půl doslovných roků a tam zasedne, aby ovládal celý svět. V kapitole osmé pro ně malý roh reprezentuje Antiocha IV. Epifana. To všechno má za cíl odvést pozornost lidí od faktu, že malý roh je římského původu. V případě osmé kapitoly symbolizuje, jak jsme již zmínili, pohanský i papežský Řím.

Další rozdíl spočívá v tom, že sedmá kapitola končí ustanovením Kristova věčného království, zatímco v kapitole osmé o něm není zmínka. Proč je to tak? Je to proto, že kapitoly 8 až 12 tvoří určitý celek a centrálním tématem těchto kapitol je prorocký údaj 2300 večerů a jiter neboli roků. Student těchto kapitol knihy Daniel musí čekat, dokud nebude vše vysvětleno v kapitolách 9 a 11 a teprve poté může být ustanoveno věčné království, což najdeme kapitole **12:1–3** ¹, „V tom čase povstane Michael, veliký kníže a tvého lidu ochránce. Čas soužení tehdy nastane, jaké dosud nebylo od chvíle, kdy se stali národem. V tom čase bude tvůj lid zachráněn - každý, kdo je zapsán ve knize. ²Tehdy se probudí mnozí, kdo v prachu země spí. Jedni k věčnému životu, jiní k hanbě, pro věčnou výstrahu. ³Moudří budou zářit jasem oblohy; ti, kteří mnohé k spravedlnosti přivádí, budou jak hvězdy navždy, navěky!

Osmá kapitola tedy popisuje **dva velké konflikty**, které se odehrají až po Danielově smrti. V **prvním** proti sobě stojí Perská a Řecká říše symbolizované beranem a kozlem. Řecký kozel zvítězil a perský beran byl povalen na zem a pošlapán. To se přesně v průběhu dějin naplnilo a víme to již z kapitoly sedmé.

Ve **druhém** konfliktu proti sobě stojí Řím a mocnosti nebes. Řím je opět znázorněn malým rohem, který ale v tomto případě symbolizuje obě epochy Říma, tedy pohanskou i papežskou. Hlavní spor, o který se jedná, je o tom, co se odehrává v nebeské svatyni. Na první pohled by se mohlo zdát, že žádná pozemská moc nemůže ohrozit to, co je v nebi. Pokud je ale tento útok duchovního nebo teologického charakteru, již to možné je. **Útok na nebeskou svatyni se odehrává tak, že se malý roh snaží odvrátit pozornost lidí od skutečného plánu spasení, jenž je popsán v nebeské svatyni, a nahradit ho lidskými tradicemi a různými náboženskými rituály zde na zemi.** Z časových údajů můžeme vidět, že tento konflikt bude trvat velmi dlouho, totiž 2300 roků. V osmé kapitole se nedovíme, jak tento konflikt skončí. O tom podává jasnější obraz kapitola sedmá. Přesto můžeme vědět, že Bůh má vše pod kontrolou a vše podle svého úsudku ukončí ve správném čase a svým způsobem.

Daniel 8:1-4 ¹Ve třetím roce vlády krále Belšasara jsem já Daniel měl další vidění, jež následovalo po onom předchozím. ² V tomto vidění jsem se viděl v královském sídelním městě Súsách v provincii Elam; stál jsem v tom vidění u řeky Ulaj. ³ Zvedl jsem oči a hle, spatřil jsem na břehu jakéhosi berana se dvěma rohy. Oba rohy měl dlouhé, jeden však byl delší než druhý, ačkoli vyrostl později. ⁴ Viděl jsem toho berana trkat na západ, na sever i na jih; žádné zvíře nemělo sílu mu odolat a nebylo před ním žádné pomoci. Dělal si, co chtěl, a stále mohutněl.

Výklad Daniel 8:1–4

Třetí rok vlády Belšazara nás přivádí do roku 548/7 př. Kr, dva roky po vidění z kapitoly sedmé. Vidění, která měl Nabukadnezar i Daniel se až do tohoto okamžiku odehrávala v noci a ve snech. Tentokrát ale obdržel Daniel vidění od Hospodina za bílého dne. Daniel se ve vidění ocitl ve městě Susa ve východní provincii Elam u potoka Ulai, tedy v Persii, na místě, kde se později odehrávaly události z knihy Ester. V těchto verších je kladen důraz na slovo vidět nebo vidění, hebrejsky **chazon**. To je důležité, protože v osmé kapitole budeme řešit, co Daniel viděl, tedy **chazon**, a co slyšel, tedy **mareh**. Dále je důležité si uvědomit, že se ve vidění ocitá v Persii, takže vize začíná Perskou říší, přestože je dána v době, kdy vládl babylonský král Belšazar.

Daniel nejdříve viděl **berana s dvěma rohy**, který trkal na západ, na sever a na jih. Jeden z jeho dvou rohů narostl nejdříve, po něm pak druhý roh, který byl vyšší než ten první. Ve dvacátém verši anděl **Gabriel** odhalil Danielovi identitu tohoto dvourohého berana, když mu řekl:

Daniel 8:20 Dvourohý beran, kterého jsi viděl, jsou **králové médští a perští**.

Médové na severu a Peršané na jihu byly spřízněné národy, které obývaly dnešní Irán. Od devátého století př. Kr. až do doby perského krále Kýra byli Médové mocnějším národem. Pak se situace obrátila. Proto byl ten druhý roh berana vyšší než ten první. Stejným způsobem byl i medvěd z kapitoly sedmé na jedné straně vztyčený. Geograficky se Médo-perská říše rozkládala

na východ od Izraele. Médo-perský beran trkal – dobýval do třech směrů. I tato informace koresponduje s kapitolou sedmou, ve které má medvěd v zubech tři žebra. Za krále Kýra přemohl Médo-perský beran – medvěd na severu království Lýdijské v roce 547 př. n. l. Později dobyl na západě Babylón v roce 539 př. n. l. a nakonec se pod vedením Kýrova syna Kambyse obrátil k jihu, kde dobyl Egypt a Etiopii v roce 525 př. n. l. Historie opět potvrzuje věrohodnost biblických proroctví do detailu. Je důležité si povšimnout poslední věty čtvrtého verše, kde je o beranu, tedy Médo-perské říši, řečeno: ⁴„Dělal si, co chtěl, a stále mohutněl.“ Tato věta bude později důležitá.

Daniel 8:5–8 ⁵Zatímco jsem o tom přemýšlel, hle, od západu uháněl přes celou zemi kozel s velkolepým rohem mezi očima, sotva se země dotýkal. ⁶Jakmile se přiblížil k tomu dvourohému beranovi, kterého jsem viděl stát na břehu, zuřivě proti němu vyrazil. ⁷Viděl jsem, jak na berana vztekle útočí, vráží do něj a láme mu oba rohy. Beran neměl sílu mu odolat. Kozel ho srazil k zemi, dupal po něm a beranovi nebylo žádné pomoci. ⁸Kozel mohutněl dál a dál. Když byl ale na vrcholu sil, jeho veliký roh se zlomil a místo něj vyrostly do čtyř světových stran čtyři jiné velkolepé rohy.

Výklad Daniel 8:5–8

Ještě když Daniel fascinován přemýšlel o tom, co viděl, řítil se ve vidění od západu s obrovskou rychlostí podivný **kozel s velkým rohem mezi očima**. Zuřivě zaútočil na berana, zlomil mu oba rohy a rozšlapal ho. Opět nemusíme hádat, která moc je symbolizována kozlem, protože to anděl Gabriel vysvětlil Danielovi v jednadvacátém verši:

Daniel 8:21 Ten bradatý kozel je **král Řecka** a veliký roh mezi jeho očima je **první řecký král**.

Protože v Bibli jsou král a království zaměnitelné pojmy, **symbolizuje kozel Řeky** jako takové a **veliký roh je symbolem** prvního krále **Alexandra Makedonského**. Z perspektivy Persie přišli Řekové ze západu. Opět je výstižně zobrazena rychlost kozla, který uháněl přes celou zemi, sotva se země dotýkal. To nám připomíná leoparda se čtyřmi křídly z kapitoly sedmé. Oba symboly zdůrazňují **rychlost**, s jakou Řekové pod vedením Alexandra Velikého dobyli Médo-perskou říši a ostatní národy.

Aby rozšířili moc své říše, zaútočili perští králové Darius I. v roce **490** a Xerxes v roce **480** př. Kr. na Řecko. Po počátečních úspěších byli poraženi a donuceni k ústupu. Řekové nikdy nezapomněli na utrpení a škody, které jim Peršané způsobili, a prahli po pomstě. Proto je ve verších šest a sedm napsáno, že kozel **zuřivě** vyrazil proti beranovi a **vztekle** na něj zaútočil. Alexandr Veliký dobyl Persii v roce **330** př. Kr. a nechal zapálit hlavní město Peršanů Persepolis jako pomstu za vypálení Athén Xerxovými vojsky v roce 480 př. Kr. Tím byl perský beran definitivně poražen.

V osmém verši je důležitá věta, že **kozel mohutněl dál a dál**. To si později ještě připomeneme. Na vrcholu moci kozla se jeho **veliký roh zlomil**. Toto proroctví se naplnilo v životě Alexandra Velikého, který žil velmi intenzivním, ale krátkým životem. Narodil se v roce 356 a zemřel v roce 323 př. Kr. v Babylonu.

Osmý verš končí slovy: ⁸veliký roh se zlomil a místo něj vyrostly do čtyř světových stran čtyři jiné velkolepé rohy.

Tento verš je klíčový, protože mnoho vykladačů má na tento verš různé názory. Pozorný student prorocství, který dbá na každý detail, by teď mohl namítnout, že tato věta přece jenom naznačuje, že Alexandrova říše se rozpadla na čtyři rohy neboli království. Kdo ale pečlivě studuje **historii válek diadochů** tak musí dojít k závěru, že na území Alexandrovy říše vznikly **pouze tři významné, velkolepé rohy neboli království**. Ten **čtvrtý roh jsou západní Řekové**. Výraz **místo něj se dá chápat ve smyslu místa neboli lokality anebo ve smyslu funkce**.

Kromě toho je ve verších 21 a 22 řečeno že: ²¹Ten bradatý kozel je **král Řecka** a veliký roh mezi jeho očima je **první řecký král**. ²²to, že se zlomil a místo něj povstali čtyři jiné, znamená, že **z jeho národa povstanou čtyři království**, ale ne s jeho silou.“

22. verš potvrzuje, že po smrti Alexandra se Řekové jako národ rozdělí na čtyři významné územní celky – říše – rohy, a ne jenom na území, které dobyl Alexandr. Ty **čtyři velkolepé rohy** tedy byly, jak jsme již dostatečně studovali v kapitole sedmé, **západní Řekové** na Sicílii a v jižní Itálii, Řekové dynastie **Antigonovců** v Makedonii a Řecku, Řekové dynastií **Seleukovců** v Sýrii a **Ptolemeiovců** v Egyptě. Tyto čtyři rohy jsou paralelní se čtyřmi hlavami leoparda z Daniela sedmé kapitoly.

Daniel 8:9 ⁹Z jednoho z nich potom vyrazil jakýsi nepatrný roh, který se však nesmírně rozmáhal k jihu, k východu i k Nádherné zemi.

Výklad Daniel 8:9

Každý, kdo studuje devátý verš, musí vyřešit otázku, **odkud vyrazí ten nepatrný či maličký roh**. Podle souvislosti s veršem osmým jsou tři možnosti: buďto vyrazí z jednoho ze čtyř řeckých rohů, nebo z jedné ze čtyř světových stran, nebo z obojího.

Pokud povstává z jednoho řeckého rohu, většina učenců tvrdí, že to může být pouze Antiochus IV. Epifanes, protože on byl z dynastie Seleukovců, tedy Řek. To pro ně znamená, že malý roh rozhodně nemůže být římského původu, protože dle jejich názoru přece Řím nepovstal z řeckého rohu. My ale již ze studia historie víme, že to tak bylo.

Druzí, většinou adventističtí učenci zastávají názor, že malý roh nepovstal z jednoho z řeckých rohů, ale z jedné ze čtyř světových stran, a tudíž to je Řím. Tento názor obhajují dost složitými hebrejskými gramatickými pravidly, která zde nebudeme řešit. Známe-li dobře dějiny, víme, že Římané se smísili se západními řeckými kmeny na území jižní Itálie a Sicílie. Etnicky čistí Římané neexistovali; měli v sobě příliš mnoho řecké krve. Takže **Římané povstávají z řeckého rohu západních Řeků a zároveň povstávají z jedné ze čtyř světových stran**. Není to tedy buď anebo, ale obojí.

Protože většina lidí nestuduje historii Řecka podrobně nebo tato fakta odmítá, tak řeší identitu malého rohu osobou Antiocha IV. Epifana. To se hodí obzvlášť tzv. liberálním, progresivním a

ekumenicky nastaveným biblickým učencům a teologům, kteří přijali jezuitské výkladové metody preterismu a futurismu. V dnešní době ekumenismu a falešné náboženské tolerance totiž není politicky korektní biblický výklad historických skutečností, že **malý roh z kapitoly sedmé je papežský systém** a v kapitole osmé je **malý roh symbolem jak imperiálního Říma, tak i římského papežského systému, tedy Říma v obou fázích své existence.**

Ted' budeme uvažovat o tom, proč tento malý roh nemůže být Antiochus IV. Epifanes. Je pravdou, že Antiochus nenáviděl a pronásledoval Židy, v letech **168–167** před Kristem vedl proti nim válku a znesvětil židovský chrám obětováním vepřů. Jinak to ale byl relativně bezvýznamný král Seleukovské dynastie a při bližším zkoumání musíme hned z několika důvodů odmítnout názor, že malý roh z kapitoly osmé je Antiochus IV. Epifanes.

Za prvé: Daniel 8 je opakováním a rozšířením prorocké chronologie z Daniela druhé a sedmé kapitoly. Ani v jedné z nich se nevyskytuje Antiochus IV. Epifanes. Ve druhé kapitole je pořadí říší Babylon, Médo-Persie, Řecko a Řím. Nohy a prsty z části z hrnčířské hlíny a z části ze železa symbolizují evropské národy po rozpadu Římské říše a také spojení církve a státu. Pak přichází kámen, který je symbolem Božího království. To jsme již studovali. V kapitole sedmé je pořadí říší opět Babylon, Médo-Persie, Řecko, které se po smrti Alexandra skládá ze čtyř řeckých království, a pak přichází imperiální Řím. Po jeho rozpadu vyrůstá deset rohů – evropských národů, mezi nimiž vyrůstá malý roh, což je Řím papežský, jenž vyvrátil tři rohy z deseti, tedy Heruly, Vandaly a Ostrogóty, jak dokládá historie. Osmá kapitola začíná médo-perským beranem, po kterém následuje řecký kozel, jehož říše se opět rozpadá na čtyři části, a pak přichází malý roh. Musíme tedy očekávat, že **tento roh je opět Řím** a ne Antiochus Epifanes IV.

Za druhé: Když porovnáme moc a rozmach berana, kozla a malého rohu, zjistíme, že malý roh je nejmocnější:

Daniel 8:4 Viděl jsem toho berana trkat na západ, na sever i na jih; žádné zvíře nemělo sílu mu odolat a nebylo před ním žádné pomoci. **Dělal si, co chtěl, a stále mohutněl.**

Médo-perský beran si dělal, co chtěl, a stále mohutněl. V úvodu tohoto výkladu jsem zmínil, že se s touto větou opět setkáme. Jinými slovy, médo-perská říše si dělala, co chtěla, a stále mohutněla, to ovšem jen do doby, než přišli Řekové.

Kozel, tedy Řecko, byl mocnější než beran, protože mohutněl dál a dál:

Daniel 8:8 Kozel mohutněl dál a dál. Když byl ale na vrcholu sil, jeho **veliký roh se zlomil a místo něj vyrostly do čtyř světových stran čtyři jiné velkolepé rohy.**

Malý roh, tedy Řím v obou fázích své existence se ale rozmáhal nesmírně:

Daniel 8:9 **Z jednoho z nich** potom vyrazil jakýsi nepatrný roh, který se však **nesmírně rozmáhal** k jihu, k východu i k Nádherné zemi.

V těchto verších vidíme jednoznačně vystupňování moci. **Malý roh bude tedy mít větší moc** než Médo-perská a Řecká říše. **Antiochus IV. Epifanes takovou moc nikdy neměl** a vládl jen

v letech 175–163 př. Kr. V souvislosti s chronologií Daniele 2 a 7 je zřejmé, že tento **malý roh je symbolem Říma. A to sice Říma v obou fázích své existence: Říma imperiálního – císařského, jehož dědicem se později stal Řím papežský.** Čtvrtá šelma, která v sedmé kapitole symbolizuje jak Řím, tak i celé dějiny Evropy až do dnešní doby, v osmé kapitole chybí.

Za třetí: Druhá část devátého verše zní: ⁹Z jednoho z nich potom vyrazil jakýsi nepatrný roh, který se však nesmírně rozmáhal k jihu, k východu i k Nádherné zemi.

Tyto údaje se nehodí na Antiocha IV. Je pravda, že v roce 169 př. Kr. na jihu dobyl východní část egyptské delty, ale již o rok později mu Římané dali ultimátum a donutili ho navždy Egypt opustit. Na východě měl částečné úspěchy, ale velmi brzo padl v boji. Pokud se týká Nádherné země, tedy Judeje, ta již při jeho nástupu na trůn byla součástí jeho říše.

Všechny tyto údaje se ale naopak hodí na Řím. Malý roh ve své první fázi existence, tedy imperiální Řím, překonal svojí mocí Médo-Persii i Řecko. Rozšířil se na jih, kde v roce **30 př. Kr.** dobyl Egypt, v roce **63 př. Kr.** dobyl i Nádhernou zemi – Judeu a v roce **65 př. Kr.** na východě Sýrii. Devátý verš tedy popisuje horizontální neboli územní rozmach imperiálního Říma.

Od verše desátého útočí malý roh na Boží lid, na Knížete Božího lidu, tedy na Ježíše Krista, na nebeskou svatyni a tím Kristovu přímluvnou službu, která se tam odehrává. Tento přechod od dobývání na horizontální neboli územní úrovni, tedy od prosazování vojensko-politických cílů, k vertikálnímu útoku proti nebesům a Bohu můžeme nazvat vertikální dimenzí apokalyptiky. To budeme studovat v dalších verších.

Daniel 8:10 ¹⁰Rozmohl se až k nebeskému zástupu a některé hvězdy toho vojska strhl na zem a pošlapal je.

Výklad Daniel 8:10

Desátý verš popisuje útok malého rohu jak ve fázi císařského, tak i papežského Říma proti Božímu lidu.

V Bibli jsou **hvězdy** podle souvislostí někdy symbolem andělů, ale i Božího lidu, jako například v knize **Daniel 12:3** **Moudří budou zářit jasem oblohy; ti, kteří mnohé k spravedlnosti přivádí, budou jak hvězdy navždy, navěky!** Zde se jedná o lidi, a ne o anděly. Když anděl Gabriel vysvětloval Danielovi celou vizi, na konci **24. verše 8. kapitoly** řekl, že **malý roh bude hubit mocné bojovníky i svatý lid.** Nebeský zástup a hvězdy toho vojska jsou tedy Boží lid.

Boží lid je Kristovo vojsko ve válce proti duchovním silám zla, které působí jak skrze jednotlivé lidi, tak i skrze různé politické a náboženské systémy, v tomto případě skrze jak císařský, tak i papežský Řím, protože i satan má své vojsko které je součástí jeho království. **Každý, kdo není na Kristově straně je na straně nepřítel.**

Matouš 12:30 Kdo není se mnou, je proti mně; kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje.

List Efezským 6:11-18 ¹¹Oblečte si celou Boží zbroj, abyste se mohli postavit d'ábovým úkladům. ¹²Náš zápas totiž není proti krvi a tělu, ale proti vládám, mocnostem a světovládcům přítomné temnoty, proti duchovním silám zla v nebeských sférách. ¹³VeźmĚte si celou Boží zbroj, abyste ve zlý den mohli odolat, všechno splnit a zůstat stát. ¹⁴Stůjte přĚpásání na bedrech pravdou, oblečení pancířem spravedlnosti a ¹⁵obuti připraveností kázat evangelium pokoje. ¹⁶Nadto vždy třímĚjte štít víry, jímž budete moci uhasit všechny ohnivé šípy toho zlého. ¹⁷VeźmĚte si také přilbu spasení a meč Ducha, jímž je Boží slovo. ¹⁸Za všech okolností se modlete v Duchu; proto vždy vytrvale bdĚte a v každĚ své modlitbĚ a prosbĚ se modlete za všechny svatĚ.

List Římanům 13:12-14 ¹²Noc pokročila a den je blízko. Odložme proto skutky tmy a oblečme zbroj světla! ¹³Žijme poctivĚ jako ve dne: ne v obžerství a opilství, ne zhýrale a nestydatĚ, ne ve svárech a závisti. ¹⁴Místo starostí o tělesné touhy se oblečte do Pána Ježíše Krista.

2. list Korintským 10:3-5 ³Žijeme sice v těle, ale nebojujeme podle těla. ⁴ZbranĚ našeho boje nejsou tělesné, ale od Boha mají sílu k boření hradeb. Jimi boříme výmysly ⁵i každou nadutost, která se staví proti poznání Boha.

1. list Tesalonickým 5:6-8 ⁶NespĚme tedy jako ostatní, ale bdĚme a buďme strážliví. ⁷Spáči spí v noci, v noci se opíjejí opilci. ⁸My ale patříme dni! Proto buďme strážliví a oblečme si pancíř víry a lásky a přilbu nadĚje spasení.

Malý roh ve fázi imperiálního – císařského – pohanského Říma svrhl na zem a pošlapal, neboli hubil, vyvraždil statisíce křesťanů, kteří umírali mučednickou smrtí, mezi nimi i apoštolové Petr a Pavel.

Malý roh ve fázi papežského Říma pronásledoval Boží lid mnohem delší dobu a v mnohem větším měřítku. Byly to například papežstvím inspirované tzv. svatĚ křížové války proti tzv. kacířům, což vedlo ve 13. století k válkám proti Albigenským v jižní Francii a Waldenským v severní Itálii a v 15. století proti husitům. Ve ŠpanĚlsku byla vyvinuta inkvizice. Díky ŠpanĚlům, kteří, jak je známo, ovládali velkou část NovĚho svĚta, se inkvizice dostala do LatinskĚ Ameriky, kde byla praktikována až do počátku 19. století. V hlavním městĚ Peru v budovĚ, kde sídlila inkvizice, můžĚ dnes každý navštívit muzeum, jež dokládá tyto odpornĚ historické skutečnosti. Ze ŠpanĚlska se inkvizice rozšířila do Holandska, kde španĚlská armáda pod vedením vévody z Alby v roce 1568 vyvraždila spousty protestantů. Ve Francii církve ve spojení se státem zavraždila tisíce hugenotů při takzvané Bartolomějské noci v roce 1572. V Ěeských zemích to byly, jak jsme již zmĚnili, husitské války a později rekatolizace naší zemĚ. Karlova Univerzita byla baštou nekatolíků. Král Ferdinand II. Štýrský vychovaný jezuitou zabavil v březnu 1622 univerzitní privilegia a předal je jezuitům. Zároveň svĚřil jezuitům cenzuru knih a dozor nad školstvím v celĚ zemi. Místo lásky a milosrdenství šířil malý roh – v tomto případě římská církev – zkázu a smrt.